

ГАЗЭТА Выходзіць раз у тыдзень — ЦАНА 30 Н. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN „LA PATRIE“	DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „DAS VATERLAND“	THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER “THE FATHERLAND.”
--	---	---

№ 3 (487)

17 студзеня, 1960 г.

ГОД ВыхАньня 14

У віры палітычных розыгрышаў

Сэрыя палітычных падарожжаў кіраўнікоў вялікіх дзяржаваў, распачатая пад канец 1958 году й выпадваючая га-лоўны зьмест міжнароднага жыцця пра-лага 1959 году, у гэтым, 1960 годзе, зда-ецца, паб'е ўсе дасягненні рэкорды. Бо вось ня ўспеў яшчэ распачацца гэты год, як у праграме міжнароднага жыцця намясцілася новая колькасць палі-тычных падарожжаў і сустрэчаў. Пера-дусім тэрмін заплянаванага падарожжа прэзідэнта Айзэнгаўэра ў Маскву ўжо канчальна вызначаны на палавіну чэр-веня сёлета. Найскавплівейшы камівав-жэр Мікіта Хрушчоў у лютым адведае Інданэзію, па дарозе мае злажыць візы-ту ў сталіцы Індыі Нью Дэлі, паслей 15 сакавіка распачне сваю візіту ў Пары-жы, а з брытанскіх урадавых колаў па-шыраюцца чуткі, што магчыма адведае ён і Лёндан. У пачатку лютага прэзідэнт Італіі Грончы наведвае Маскву, 19 студзеня заходнімяецкі канцлер Адэнаўэр выбі-раецца ў Рым, 19 красавіка прэзідэнт Францыі генэрал Дэ Голь адведае Задзі-ночаныя Штаты Амэрыкі. У бліжэйшым часе прэзідэнт Айзэнгаўэр мае адбыць падарожжа па краінах Паўднёнае Амэ-рыкі. Укаранаваньнем гэтых падарож-жаў і сустрэчаў бяспрэчна станаецца некалькі ўжо год плянаваная канфэрэн-цыя на найвышэйшай узроўні, тэрмін якой ужо ўзгоднены і канчальна вы-значаны на 16 траўня ў Парыжы.

Паводля сваёй палітычнай накіраван-насці ўсе гэтыя падарожжы і сустрэ-чы выразна дзеліцца на тры катэгорыі. Да першай можна аднесці ўзаемныя адведзіны кіраўнічых дзяржаўных муж-жоў саюзных краінаў вольнага сьвету. Аснаўной іхнай мэтай ёсьць або лікві-даваньне палітычных разыходжаньняў і непаразуменьняў між гэтымі краінамі або ўзгодніваньне палітычнай пляфор-мы між гэтымі дзяржавамі ў сувязі з тымі ці іншыміходамі савецкае палі-тыкі.

Зусім асобна трэба разглядаць запля-наванае падарожжа прэзідэнта Айзэн-гаўэра ў краіны Паўднёнае Амэрыкі, якое можа разглядацца як прадаўжэнь-не й заканчэньне надаўна адбытага ім падарожжа ў дванаццаць краінаў Дале-кага й Сярэдняга ўсходу й Паўночнае Афрыкі. Галоўнай мэтай гэтых пада-рожжаў амэрыканскага прэзідэнта ёсьць умацаваньне амэрыканскіх уплы-ваў у г. зв. нейтральных краінах, якія ад даўжэшняга часу зьяўляюцца аб'ек-там пасярэдняе ці беспасярэдняе каму-ністычнае экспансіі.

Зактывізаваная ўвага Амэрыкі ў да-чыненьні да гэтых краінаў зьяўляецца зьявішчам асабліва вялікага значаньня, а асабіста акцыя прэзідэнта Айзэн-гаўэра, ськіраваная на паўстрыманьне камуністычнага праніканьня ў гэтыя краіны і намаганьне ўцягненьня іх у ар-біту заходняе палітыкі зьяўляецца, на нашу думку, найважнейшай і най-больш пазытыўнай для вольнага сьвету падзеі сучаснасьці. Трэба спадзявацца, што адбытыя прэзідэнтам Айзэнгаўэ-рам адведзіны г. зв. адсталых краінаў Паўднёна-ўсходняе Азіі, Сярэдняга ўсходу, а так-жа такіх-ж адведзіны Паўднёнае Амэрыкі будуць толькі пер-шым этапам задуманай Задзіночанымі Штатамі палітычнай акцыі. Ёсьць пад-ставы спадзявацца, што акцыя гэтая бу-дзе мець стабы і плянавы характар. За-ахвараваўна Амэрыкай вялікая палі-тычная, эканамічная й вайсковая дапа-мога адсталым краінам або краінам разьвітым, але з тых або іншых прычы-наў гэтае помачы патрабуючым, пры ад-начасным незацікаўленьні ў ваднабо-кім іх выкарыстаньні, якое магло-б на-сіць азнакі каланіяльнае палітыкі, га-рантуе пасьпяховасьць амэрыканскага пляну.

Найбольш робіцца шуму вакол амбіт-ных палітычных ініцыятываў Хрушчо-ва, ягоньх бесьперапынных падарож-жаў і маючага ўжо адбыцца спатканьня

на найвышэйшай узроўні. Ня глядзячы на ўсю гэтую шуміху, часта захварбава-ную элемэнтам сэнцацыі, няма ніякіх падставаў спадзявацца, што гэтая кан-фэрэнцыя ўзапраўды паложыць пача-так новай эры ў узаемадачыненьнях між Захадам і ўсходам, як гэтага многія на Захадзе шчыра ці няшчыра спадзява-юцца.

У сваіх палітычных ходах Хрушчоў іграе трыма асабліва прынаднымі для грамадзтваў вольнага сьвету лёзунгамі: «разьбраеньне», «суіснаньне» і «спы-неньне халоднае вайны». Але ўсе гэтыя тры лёзунгі ў запраўднасьці зьяўляюцца пустаслоўнымі, пазбаўленымі ўсякага канкрэтнага зьместу. Навет яшчэ болей. Лёзунгі гэтыя ў разуменьні Хрушчова мусяць мець аднабокi сэнс. Бо запраўд-нага разьбраеньня, суіснаньня й спы-нення халоднае вайны патрабав ён вы-лучна ад Захаду, затое гэтыя патраба-ваньні краінаў камуністычнага блёку не павінны абавязваць.

Гэты свой пагляд адкрыта выказаў Хрушчоў ужо падчас свайго побыту ў Амэрыцы. Перад пленумам Задзіноча-ных Нацыяў ён вялікадушна запрапа-наваў татальнае разьбраеньне. Але та-тальнае разьбраеньне магло-б мець свой сэнс толькі ў тым выпадку, калі-б уза-емныя бакі мелі магчымасьць поўнае кантролі гэтага разьбраеньня. Як ведама, Хрушчоў катэгарычна адмовіўся ад та-кой кантролі гэтага разьбраеньня. Як ведама, Хрушчоў катэгарычна адмовіў-ся ад такой кантролі ў працэсе самой акцыі разьбраеньня, выказаўшы згроду на такую кантролю толькі пасля за-

канчэньня разьбраеньняў. Такім чынам заходнія дзяржавы маглі-б часна вы-канаць свае абавязаньні й татальна разьброіцца, а Савецкі Саюз, зусім не кантраляваны імі, сваё разьбраеньне праведзіў-бы толькі на словах. Вынік быў-бы такі, як і пасля заканчэньня апошняе вайны, калі Захад, выконваю-чы свае абавязаньні, поўнасьцю здэ-мабілізаўся й Амэрыка забрала свае войскі з Эўропы за акіян, Савецкі Саюз астаўся й надалей да зубоў узброены. Таму прапанова Хрушчова аб таталь-ным разьбраеньні добра прыпамінае ве-дамае прыказку: адной рукой даваць, а другой забіраць назад.

Неадлучнай перадумовай мірнага су-існаваньня, ліквідацыі міжнароднага напружаньня й спынення халоднае вайны ёсьць зьліквідаваньне ўсіх тых прычынаў, якія стаяць гэтуму на пе-рашкодзе. Тымчасам Хрушчоў, шчодро абдароўваючы Захад гэтымі пустаслоў-нымі лёзунгамі, аб ліквідацыі найваж-нейшых прычынаў, што гэтае напру-жаньне выклікаюць, а навет аб дасяг-неньні нейкага кампрамісу ў межах раз-ладаваньня атмасфэры, ня хоча навет і думаць. Пры ўсякай нагодзе ён акцэн-туе неабходнасьць прызнаньня Захадам савецкіх падбояў у сярэдні-ўсходняй Эўропе, утрыманьня пад савецкім ула-даньнем усходняе Нямеччыны, а так-жа згоды Захаду на савецкія пільны ў да-чыненьні да Сярэдняга ўсходу. У дада-так да ўсяго гэтага Хрушчоў меў нахаб-насьць пацешыць Амэрыканцаў, што іх-ныя ўнукі будуць ужо камуністамі, бо за гэты кароткі час капіталістычная

(Заканчэньне на 2-ой бач.)

Сацыялістычныя клопаты аб працоўных

Хранічны балаган, хаос, нядабайнасьць і беспарадак, а разам з гэтым войстрая нястача або й поўная адсутнасьць най-больш элемэтарных прадметаў што-дзённага ўжытку, абыкавасьць і поў-ная няўвага да кліентаў у савецкіх ган-длёвых прадпрыемствах і рамесніцкіх майстэрнях далёка перайшлі межы ўся-кага людзкага ўяўленьня. Аб гэтых кра-сачках савецкіх будняў была змучаная біць у алярам навет савецкая прэса, а савет прафсаюзаў БССР з мэтай пра-веркі бесьперапынных нараканьняў ува-жаў за патрэбнае арганізаваць спецы-яльныя рэйды сваіх прадстаўнікоў у многія прадпрыемствы бытавога абслу-гоўваньня насельніцтва.

У менскай «Зьвязьдзе» за 23 сьнежня 1959 г. знаходзім справаздачу з аднаго такога рэйду. Факты, прыведзеныя ў гэ-тай справаздачы, для чалавека, што жыве ў нармальных умовах капіталі-стычнага Захаду, выдаюцца настолькі абсурдальнымі й няверагоднымі, што, замест глыбокага спачуваньня над лё-сам многіх міліёнаў людзей, якія зму-шаныя цешыцца зь неабмежаваных да-сягненьняў пабудаванага сацыялізму, выклікаюць пачуцьцё шчырага гумару. Вось некалькі такіх аўтэнтчных фак-таў, узятых намі з успомінаега нумару «Зьвязды», якія ў падсавецкай Беларусі належаць да штодзённых будняў:

«Жыхар Менску І. Лакомаў дзевяць месяцаў наведваў радыятэзьныя арцелі «Мэхбытрамонт», пакуль, нарэшце, ат-рымаў з рамонту свой тэлевізар.

«Гэта абуральна!» — скажучь чытачы. І мы прытрымліваемся той-жа думкі. Але...

— На жаль, так у нас атрымліваецца часта, — расказвае старшы майстар гэта-га атэль тав. Марозаў. — Іншы раз наогул даводзіцца адмаўляць кліентам у паслугах па рамонту радыяпрыёмнікаў, тэлевізараў, прайгравальнікаў. Справа ў тым, што няма ў нас неабходных дота-ляў. І набыць іх у Менску немагчыма.

Хочаш абслужыць кліентаў — едзь у Маскву, Лініград, набывай, што трэба, і рамантай.

Цяжка ўявіць сабе становішча работ-нікаў радыятэзьнае, якім даводзіцца мець справу з сотнямі розных марак радыя-прыёмнікаў, тэлевізараў. Вось яны і камбінуюць. Дэталь адной маркі прыём-ніка прыстасоўваюць да другога. У вы-ніку атрымліваецца казка пра белага бычка... Зноў рамонт, зноў прэтэнзіі і, вядома, справядлівыя скаргі працоўных.

Але можа такое становішча толькі ў радыятэзьнае? Нічога падобнага. Ува ўсіх майстэрнях арцелі «Мэхбытрамонт» доўгі час затрымліваюцца ў рамоньце халадзільнікі, пральныя машыны, пы-ласосы, фотаапараты. І ўсё па той-жа прычыне. Як паведаміў старшыня гэтай арцелі тав. Ермалаеў, дэталі і запчастыя часткі, неабходныя для рамонту прадме-таў хатняга ўжытку, а таксама гадзін-нікавая фарнітура, набываюцца, як пра-віла, за межамі рэспублікі.

ЦК КП Беларусі і Савет Міністраў Бе-ларускай ССР абавязалі Міністэрства гандлю арганізаваць у вабласных цэнтрах і гарадох абласнога падпарадкава-ньня дробнааптовыя гандаль па продажы прадпрыемствам бытавога абслугоўва-ньня дапаможных матэрыялаў, запчастых частак, інструмэнтаў, фарнітуры як за нааўны разьлік, так і па безнаўнаму разьліку.

— А што зроблена для арганізацыі гэ-тай справы ў Менску? — з такім пыта-ньнем зьвярнуліся мы ў Міністэрства гандлю.

— Амаль нічога, адказаў не задумваю-чыся намесьнік начальніка ўпраўленьня арганізацыі гандлю тав. Шапіра. — А ўвогуле гэтае пытаньне мае сваю гісто-рыю. Спачатку, у красавіку 1959 году, мы выдалі загад, якім абавязалі ворга-ны гандлю забясьпечыць продаж запастых частак, фарнітуры і інструмэнтаў толькі бытавым прапрыемствам сыстэмы дзяржгандлю. А вось нядаўна, у кастрыч-

ніку, намесьнік міністра тав. Наркевіч даў распараджэньне арганізаваць такі гандаль і для прадпрыемстваў бытавога абслугоўваньня сыстэмы Белпрамсавету і Белкаапсаюзаў.

А што змянілася пасля гэтага? Ска-жам прама: нічога. Ідуць дні і месяцы. У Міністэрстве гандлю ствараецца «гісто-рыя пытаньня», а ўпраўленьне гандлю Менгарвыканкому лічыць свой абавя-зак выкананым, бо яно дало ўказаньне магазину гаспадарчых тавараў № 96 па Батарыйнай вуліцы забясьпечваць быта-выя прадпрыемствы... мэблевай фарні-турай і некаторымі шавецкімі інстру-мэнтамі.

Між тым прадстаўнікі больш чым трохсот прадпрыемстваў бытавога абслу-гоўваньня Менску бесьперапынна кур-суюць па магазынах і базях гораду ў пошуках шываў, кручкоў, малаткоў, ка-ляровай гумы, каляровых латак, дэка-ратыўнага ранту, клею «нейрыт» для абутковых майстэрняў, напарсткаў, гу-зікаў, сантымэстраў, гаплікаў і навет ні-так для майстэрняў і атэль індывідуаль-най пашывкі адзеньня. На дамогу «ўпаўнаважаным» майстэрням выхо-дзяць дзесяткі й сотні заказчыкаў. Мы шчыра спачуваем, напрыклад, пра-даўчынцы магазыну педарункаў тав. Макаравай, якая ў ліку іншых больш як месяц шукае ніткі патрэбнага колеру для таго, каб пашыць сабе сукенку ў атэль па вуліцы Сьвярдлова.

Што рабіць? І арцелі адпраўляюць аўтамашыны ў Маскву, Ленінград, Кіеў, Горкі, дзе, дарэчы, ёсьць спецыялізава-ныя магазыны па продажы запастых частак, неабходных для рамонту куль-турна-бытавой тэхнікі. Толькі апошняя паездка ў Маскву і Горкі абыйшлася арцелі «Мэхбытрамонт» больш чым тры тысячы рублёў, а дэталь дастаўлена на... дзеве тысячы рублёў. Дарэчы, аў-тамабільныя турнэ робяцца нярэдка. Але такое становішча, відаць, не асабліва хваляе кіраўнікоў гандлю, бо ня ім да-водзіцца гэта рабіць».

Што-ж будзе далей?

Як ведама, эпоха Івана Лютага скон-чылася грандыёзнай і працяглай ката-строфай, якая ў расейскай гісторыі на-звана «смутным часам», Малюта Скура-таў і ягоныя паплечныя сталі сымбала-мі самай агіднай эрады народу перад «вялікімі гэтага сьвету». На маскоўскі пасад быў пакліканы масквічамі-ж ма-лаведымаі барын з Вялікага Вольнага Ноўгараду Міхал Раманаў, як зарука таму, што гісторыя Івана Лютага паў-тарыцца ў Маскоўскай дзяржаве больш ня можа, паколькі Вялікі Ноўгарад, да заваёвы яго Царом Лютым, быў носьбі-там народных вольнасьцяў пад бокам Масковіі.

Скончылася й самаўладства Язэпа Сталіна, праўда бязь відочнай катастро-фы, што пацягнула за сабой уцаленьне створанай ім апырччыны. Вось гэтая ста-лінская апырччына, зусім абсалютна ад народу, супроцьстаячы яму, якая ра-сталася пры ўладзе да сьнянншняга дня. У іхных руках, па сутнасьці, усе рыча-гі ўлады над чалавекам, ягонай хатай, добром і самым жыцьцём. У старым ка-піталістычным грамадзтве на сродкі вытворчасці існуе прыватная ўлас-насьць; існуе, таксама, прыватнае пры-ўлачваньне прадуктаў вытворчасці, што, зразумела, зьяўляецца, недаскана-ласьцю будовы грамадства, але за тое ў капіталістычным грамадзтве дзейнічае закон канкурэнцыі, які не дае прыз-меру вырастаць апэтытам капіталістыч і гандляроў. У сыстэме, якая існуе ў СССР, і сяродкі вытворчасці і прыў-лачваньне прадуктаў вытворчасці зна-ходзяцца ў руках дзяржавы, праўдзівей у кіруючай касты, што, пры адсутнасьці ўсякай канкурэнцыі, стварае магчыма-сьці безкантрольнага абыходжаньня з дзяржаўным добром, а працай сьброў грамадства, ствараючых рэальныя каш-

(Заканчэньне на 3-й бач.)

Нявыкарыстаныя багацьці

У віры палітычных розыгрышаў

(Закапчэныя зь 1-ай бач.)

На Беларусі налічваецца сем мільёнаў гэктараў балот і забалочаных земляў, што складае каля 34 працэнтаў усёй тэрыторыі рэспублікі. З гэтай колькасьці чатыры з палавінаю мільёнаў гэктараў можна ўдала выкарыстаць для сельска-гаспадарчых патрэбаў пры правядзеньні мэльярацыі.

Асноўныя масывы балотаў знаходзяцца на Палесьсі. Тут каля трох мільёнаў гэктараў балотаў.

Першыя працы над асваеньнем забалочаных земляў у Палескай нізіне былі праведзены ў канцы мінулага стагодзьдзя. Кіраўніцтва лясамі й дзяржаўнай маёмасьцю Расейскае імперыі яшчэ да 1872 году было распрацавала плян асушэньня дзяржаўных земляў Палесься. Працы над асушэньнем пачаліся ў 1873 годзе пад кіраўніцтвам генэрала І. Жылінскага.

Яшчэ да пачатку працаў было праведзенае вывучэньне й дасьледваньне Палесься. У вывучэньні палескае праблемы бралі ўдзел буйныя тагачасныя навукоўцы. Кансультантамі дасьледных працаў былі акадэмікі Весялоўскі, Мідэндорф, прафэсары Дакучаеў, Ваеікаў і інш.

Экспэдыцый ген. Жылінскага праводзілася ня толькі асушэньне балотаў, але й рэгуляваньне рэчак, пракладваліся новыя каналы, якія прыстаёваліся да сплаву лесу. У сутнасьці справы асноўнай мэтай асушэньня балотаў было панізіць кошты эксплуатацыі лясных багацьцяў Палесься на дзяржаўных землях.

На працягу ўсіх працаў экспэдыцый ген. Жылінскім было асушана да 600 тысяч гэктараў палескіх балотаў, выкапана 4817 км. розных каналаў. Вынікі асушальных працаў экспэдыцыі мелі карысны ўплыў на 3,12 мільёна гэктараў Палесься, што складае больш за траціну ўсяе тэрыторыі Палескае нізіны. Рост лясных багацьцяў значна палепшыўся, павялічылася лясараспрацоўка й сплав лесу. У выніку-ж гэтага збылішыліся заробкі для мясцовага жыхарства, асабліва там, дзе да часу асушэньня нельга было даступіцца.

На асушаных плошчах ня толькі збылішыўся збор сена, але й заўважна палепшала ягоная якасьць. У Палескай нізіне палогоў буйнай рагатай жывёлы з 460 тысяч штук збылішылася да аднаго мільёна, а палогоў коней з 130 тысяч галоў дасягнула 380 тысяч галоў.

Паводля загаду ген. Жылінскага, каля Ведрыч, сучаснага Васілевіцкага раёну, быў закладзены дасьледны выцатак на асушанай плошчы. Падрыхтоўка дасьледнага поля цягнулася тры гады, пасля чаго палі былі засяяны. Збор ураджаю на дасьледным полі быў нечаканым. Капуста дала на дзесяціну 1200 пудоў, буракі — 800 пудоў, бульба — 1000 пудоў, авёс — 100 пудоў і г. д.

Нажалі гэтае дасьледнае поле, дасягнуўша 14 гэктараў, было зачыненае.

Асушальныя працы каштавалі 3 мільёны 806 тысяч рублёў. Кошт асушэньня аднае дзесяціны абыйшоўся 1 руб. 33 кап.

На асушальных працах экспэдыцый ген. Жылінскага мы спыніліся дзеля таго, каб паказаць на вялікую карысьць мэльярацыйных працаў над асушваньнем балотаў, якімі так багата Беларусь.

Здавалася-б, што цяпер дзяржава забавязана ня толькі захаваць усе мэльярацыйныя збудаваньні, але й у самы кароткі тэрмін працягнуць пачатую справу й стварыць з Палескай нізіны высокаўраджайныя палі й сенажаці. Гэтае заданьне цяпер лягчэй ажыццявіць, маючы на ўвазе сучасную тэхніку.

Аднак прайшло больш за 60 гадоў з тых часоў, як была прыпынена праца асушальнай экспэдыцыі, а праблема Палескай нізіны й да гэтага часу засталася неразвязанай. Мала таго, савецкія навукоўцы стараюцца нават змазаць карысную працу экспэдыцыі ген. Жылінскага. Так, прыкладам, сябра-карэспандэнт Акадэміі навук БССР Качура цьвердзіць, што «ў дарэвалюцыйны час асноўныя масывы балотаў Беларусі заставаліся някранутымі».

Паводля савецкіх крыніцаў у 1939-40 гадох у васушаньні балотаў брала ўдзел больш за 100 тысяч беларускіх калгасніцаў; за даваенныя гады было асушана каля 270 тысяч гэктараў. Гэтыя працы ня мелі адзінага пляну, кіраўніцтва імі ялося ў розных мясцох не аднолькава. Больш-менш праведзена асушка балот у пойме рэчкі Арэсы, прытоку Прыпяці. У выніку асушальных работ у некаторых калгасах павысіліся ўраджаі збожжа, бульбы й саяных траваў.

Ужо напярэдадні другой сусьветнай вайны ЦК ВКП(б) і савецкім урадам была вынесена пастанова аб правядзеньні буйных мэльярацыйных працаў на тэрыторыі БССР і то пераважна ў Палескай нізіне. Працы былі разьлічаны на 15 год. Плянамі было прадугледжана асушыць больш за 4 мільёны гэктараў. 60 працэнтаў асушанае плошчы прадугледжвалася скарыстаць пад сенажаці, а рэшту пад пасевы. Выкананьне плянаў ня было распачатае.

Толькі ў 1952 годзе на XIX зьездзе камуністычнае партыі пытаньне аб асушэньні Палескай нізіны было зкранута йзноў. Тагачасны старшыня Дзяржплану БССР М. Сабураў у сваім дакладзе сказаў: «Пятым пяцігадовым плянам прадугледжана значна пашырыць працы над асушэньнем балотаў у Беларускай ССР і ў першую чаргу ў раёнах Палескай нізіны».

На гэтым зьездзе сучасны міністар замежнага гандлю СССР Патолічаў, будучы тады сакратаром ЦК КП Беларусі, лісьліва дзякваў «вялікаму Сталіну за ягоныя клопаты аб беларускім народзе». Ён адзначаў і «мудрасць камуністычнае партыі». «Палеская праблема, — казаў ён, — даўно хвалявала беларускі народ. Аднак разьвязаньне гэтае праблемы было звязана з матар'яльнымі цяжкасьцямі ў справе гідратэхнічных збудаваньняў. Мільёны гэктараў будучы ператвораны на карысьць чалавека. Вада будзе сабрана й сыйная разбуральная сіла будзе ператворана ў электраэнергію».

Супраць намераў Патолічава нічога нельга сказаць. Толькі можна адзначыць, што прайшло ўжо сем гадоў пасля Патолічавае хвальбы, а запраўдных вынікаў асушальных працаў да гэтага часу яшчэ няма. Паводля савецкіх дадзеных у 1954 годзе было асушана каля 40 тысяч гэктараў балотаў. Асушаныя й асваеныя тарфянікі далі багаты ўраджай. Аднак нават асушаныя землі далёка ня поўнасьці скарыстоўваюцца. Паводля дадзеных міністэрства мэльярацыі БССР у 1954 годзе было незасяня й пуставала больш за 190 тысяч гэктараў ужо асушаных тарфяных балотаў. Падлічана, што каб засяць гэтыя землі збожжавымі культурамі, то можна было-б атрымаць ня менш за 10 мільёнаў пудоў збожжа за год.

Чаму ня выкарыстоўваюцца гэтыя каштоўныя землі — прычынаў шмат. Шмат выпадкаў, калі на мясцох ня ўмеюць а то й проста ня хочаць калгасы арганізаваць ахову й трыманьне ў парадку гідратэхнічных збудаваньняў. Асушаныя тарфянікі патрабуюць мінімальныя і асабліва калійных угнаеньняў, а завоз іх абмяжованы. Вось такім чынам асушаныя балоты ня толькі ня выкарыстоўваюцца, але й паступова зарастаюць хмызьняком даўно забалочанаюца. У выніку пастанова XIX зьезду камуністычнае партыі аб асушэньні балот вялікага практычнага значаньня для Беларусі ня мела.

Увага да асушальных працаў значна аслабла, калі пачалася кампанія за падняцьце паліны й закінутых земляў ў Казахстане й Сібіру. У Менску й у вабласных гарадох былі створаны перасяленчы цэнтры, якія арганізавалі й арганізуюць прымусовае перасяленьне беларускіх ссылян на землі халоднага Сібіру, у той час як праблема асушэньня й рацыянальнага выкарыстаньня сваіх жа земляў на Палесьсі й надалей адкладзена ў няведамае.

В. Б.

Да Рэдакцыі „Бацькаўшчыны“

Паважаны Сп. Рэдактар,

Прашу Вас ветліва зьмясьціць у Вашай паважанай газэце ніжэй далучаны ліст да Рэдакцыі «Украінскіх Вістэй» ад 15. XI. 1959 г.

Змущаны гэта зрабіць дзеля таго, што «Украінскі Вісты» аж двойчы дамагаючыся ад кіраўніцтва Парыскага Влёку адказу на пытаньне «Чаму-ж маўчыць Парыскі Влёк?» — высланы затым мой ім адказ ад імя Прэзыдыому Влёку, да гэтага часу яго не зьмясьцілі. З глыбокай да Вас пашанай —

М. Абрамчык

ЛІСТА ВЫЗВАЛЕННЯ НАРОДАЎ СССР (ПАРЫСКІ ВЛЁК)

Мюнхэн, 15. II. 1959.

Да Рэдакцыі «Украінскіх Вістэй»
Эй Ульм/Донау

Вельміпаважаны Спдар Рэдактар!
У 68-ым нумары «Украінскіх Вістэй»,

у перадавіцы пад загалоўкам «Чаму-ж маўчыць Парыскі Влёк?», а пасля у 71-ым нумары, у заўвазе Рэдакцыі да заявы сп. М. Лівіцкага — галавы В.О. БНРады — кінена рад папрокаў і абвінавачаньняў кіраўніцтву Парыскага Влёку за ягонае «маўчаньне» ў выпадку ненадзянны Рэзальцый Кангрэсу ЗША адносна Тыдня паняволеньных народаў праз Радзіё «Свабода».

Прэзыдыом Парыскага Влёку вельмі шкадуе, што абедзьве вышэй ўспомненыя публікацыі дайшлі да нас з такім значным спазьненьнем, чаму мы й не маглі свачасова задаволіць Вашыя пажаданьні — даць адказ Вашаму чытачу на пастаўленыя нам закіды.

Шкадуем таксама, што ад імя Прэзыдыому мусім перш-наперш выказаць Вашаму чытачу нашае вялікае здзіўленьне з прычыны таго, што «Украінскі Вісты», як ворган адной з кааліцыйных партыяў В.О. УНРады, раней чымся рабіць такія паважныя закіды кіраўніцтву

практыка пацвердзіла вялікую сілу марксістаўскіх ідэяў, камуністыя будучы яшчэ больш упэўнена ператвараць у жыццё свае прыпыцы; яны ніколі не адмоўляліся й не адмовяцца ад свайго прыгожага ідэялу — камунізму».

Гэтую бліскуючую будучыню прарочаць камуністыя сваёй сыстэме. Вольнаму-ж сьвету яны з усёй упэўненасьцю ставяць такую прамгую: «Гісторыя адваля капіталізму азначаны час; гэты час ужо праходзіць. І нікая сіла ня зможа спыніць ходу часу, аднолькава набліжаючага і няўхільнага канец капіталізму і поўную перамогу камунізму».

Было-б наіўным думаць, што вядучы заходнія палітыкі дастаткова не разумеюць гэтых назьменных мэтай Крамля. Вельмі добра здае сабе з гэтага справу і Айзэнгаўэр, і Дэ Голь, і Адэнаўэр, і нават Макмільян. Калі-ж, ня гледзячы на ўсё гэта, яны ахвотна йдуць напярэймы жаданьням Хрушчова, каб падцае бесканечных зь ім гутарак і на канфэрэнцыі на найвышэйшай узроўні пераліваць з пустага ў парожняе безьзмелёўныя словы аб суіснаваньні, дык робяць гэта вылучна дзеля заснаваньня шырокай алініі сваіх грамадзтваў, бяскрытычна й наіўна жадаючых за ўсякую цану міру з аднаго боку, а з другога боку, прымаючых хрушчоўскі вызав у слоўным мірным спаборніцтве, імкнучы выраваць з рук Крамля ягоныя прапагандовыя козыры.

На нашу думку астаецца менш чым-ся сумлеўным, што такая тактыка, не гаворачы ўжо аб якой-небудзь карысьці, ня прынясе ў сваім выніку вялікай шкоды для Захаду. Пытаньнем можа быць толькі тое, як вялікай можа быць гэтая шкода. Імя таксама ніякіх сумлеваў і ў тым, што калі, прыкладам, ува ўсёй гэтай ігры камунізм нічога не дасягне, дык у кожным выпадку нічога і ня страціць. Дык ці варта было тады заходнім палітыкам улазіць у гэтую вясур'езную й небясьпечную гульню?

Нэап Каранеўскі

П. Влёку, не пайнфармаваўся грунтоўна ў свайго-ж упаўнаважанага прадстаўніка адносна запраўднага стану справаў у гэтым дачыненні.

Мы перакананы, што ваш прадстаўнік у такім выпадку ня меў-бы ніякіх падставаў даць прычыну Вашаму паважанаму часпісу да падобных незаслужаных абвінавачваньняў кіраўніцтва Парыскага Влёку.

Асабліва нам прыкра зьвяртаць Вашую ўвагу на тое, што такі выступ «Украінскіх Вістэй» стварае ў чытача ўражаньне, быццам-бы адзін толькі Украінскі Сэктар Парыскага Влёку зьяўляецца паслядоўным абаронцам інтарэсаў нашае супольнае арганізацыі.

Прымімце, Вельміпаважаны Спдар Рэдактар, выразы нашай праўдзівай да Вас пашаны.

М. Абрамчык

Старшыня Прэзыдыому

Праф. Др. Я. Станкевіч

Зь гісторыі русыфікацыі Беларусі

АД РЭДАКЦЫІ: Ідучы напярэймы настойліваму патрабаваньню Аўтара ў артыкуле пакідаюцца ўсе асаблівасьці ягонае мовы бязь зьмены.

Замест перадмовы

Гэта друкуецца разгляд дзвюх працаў, каторых тэмаю ёсьць русыфікацыя Беларусі. Праца А. Пушкарэвіча беларускім чытаром мала прыступная, а другая вялікая (340 бач.) праца Аляксандры Цьвікевіча зусім няпрыступная; часьцэ яе была надрукаваная ў менскім часпісе «Польмя», а пэрасьцэ вышла ў 1929 годзе ў Менску асобнай кнігаю пад назовам «Западно-руссизм». Кніга, адразу па надрукаваньню, была сканфіскаваная і цяпер ёсьць вялікай рэдкасьцяй. Аўтар гэтага разгляду дзякуе сп. В. С. за пазычэньне яе.

Аўтар кнігі Аляксандра Цьвікевіч паходзе зь Берасьця (на Палесьсі). У трыццатых гадох ён быў арыштаваны расійскімі камуністамі, і, відавочна, замучаны, бо нямаш прась яго цяпер ніякіх ведамкаў. Апошнія ведамкі праз А. Цьвікевіча падаў Масей Сяднёў у сваіх успамінах із савецкай турмы.

Абедзьве разгледжаныя працы не абіймаюць цэласьці русыфікацыі Беларусі, але гэтую цалосьць характарызуюць і падаюць супоўны зьвіркі абраз часьці яе.

I

А. ПУШКАРЕВІЧ:

ПРЕОБРАЗОВАНИЕ ДУХА НАРОДНОСТИ

(Эпизод из истории русификации Белоруссии). Известия Академии Наук СССР, 1932 г., № 1. Отделение общественных наук, бач. 15-32).

Дасьледваны аўтарам эпизод із гісторыі русыфікацыі Беларусі ўзяты з 30-х год XIX стагодзьдзя (просьбе паўстаньня

1830—31 гг.). Датыкаецца ён тае часьці Беларусі, што была забраная Расіяй трыма падзеламі — 1772, 1793 і 1795 гг., эпізод вельмі выразьлівы а шырокі.

На пачатку аўтар сьцьвярджае, што формула Пушкінава «Славянскія ручаі выльлюцца ў расейскі мору» сталася баявым лэзунгам рэакцыйных колаў расійскага грамадзтва ў пытаньню славянскім (б. 16).

Адлі ён паказуе, што калі паўстаньне было здужана, расійскі ўрад стаў «станавіць і энэргічна на дарогу рэформаў, каторыя, подле словаў міністры нутраных справаў грапа Блудова, «павінны былі адвярнуць ад усяго, могучага будзіць неадпаведныя жалі або спадзевы». Актыўнасьць ураду ў уладжаньню забраных земляў беларускіх дыхтавалася таксама «стыхійным ростам сялянскіх паўстаньняў, каторымі характарызуецца першая палавіна XIX стг. ў Беларусі» (17).

Аўтар прыводзе паданую сучаснымі губарнатарамі характарыстыку расейскага бюракратычнага апарату ў паліцыі ў Беларусі. Былі яны чыста здэмаралізаваныя і вельмі адзначаліся браньнем лапаноў (21-22). Духавенства, што пайшло на службу да ўраду, ня было выняткам. Характарызуючы стан духавенства, палкоўнік Бэк (у паведамленьню шэфу жандараў) адзначае: «Духавенства — гэта маральная паліца — яшчэ горшая за сьвецкую паліцу» (22).

Высокі расійскі адміністратары ў Беларусі ані яе ня зналі. Не ляпей зналі Беларусь і ў Пенярбурзе. Зь лічбызданьня Міністэрства нутраных справаў з 1832 г. (пераховуецца ў Ленінградзкім адзеле Цэнтр. архіву) аўтар прыводзе ведамку, што «камітэт міністраў пастанавіў, 18 кайстрычніка 1832 г., з прычыны масавых уцёкаў з войскаў, стальчых у Беларусі, выпіскі з справаў праз дэзэртэраў перакласьці на мовы нямецкую, польскую і беларускае нарэчча польскае мовы» (23).

Подле мноства праектаў рэфарматараў Беларусі, трэба было ператварыць «народны дух» у ёй. Дзеля гэтага мелі служыць рэформа асьветы, увядзеньне расійскае мовы, цывільнае і крымінальнае расійскае судовае процэдуры, скасаваньне вуніі, прыцягненьне дарогаю палёгкаў а прывілеяў да Беларусі ўраднакаў з расійскіх губэрняў і да г. п., наапошку, каля-

нізацыя беларускіх-губэрняў сялянмі з губэрняў расійскіх (18-19).

Асабліва вялікія спадзевы былі на калянізаваньне. Ужо за Кацярыны II-й было вялікае раздаваньне беларускіх земляў расійскаму дваранству. «Да 1799 г. было раздана 107 двароў зь 94 160 сялян» (18). Цяпер, апрача дваран, праектавалі калянізаваць Беларусь расійскім купецтвам і асабліва сялянмі.

Калі калянізацыйны фонд быў, хоць і вельмі прыблізна, высьсеньны, пасулілі віцэ-губарнатарам калускаму, курскаму, пскоўскаму а арлоўскаму абясніць люднасьці (скарбовым сялянам) пра даваньня перасяленьца (да Беларусі) карысьці а палёкі і падаць сьпісаныя асобаў, жадаючых перасяліцца. Як бачым, мелі быць перасяленьня да Беларусі сяляне зь беларускіх земляў уперад (да XVIIстг.) забраных Маскоўшчынаю, моўна або прынамае ідэялігічна ёю асымілізаваныя. Гэта было і ў канцы XVI—XVII стг.. І тады, захапляючы якую зямлю беларускую, Масква старалася калянізаваць яе сваімі дваранамі а купцамі (сялян тады Маскоўцы ня перасялялі на забраныя ў Беларусі землі), але брала іх галоўна із раней забраных і асвоеных ужо земляў беларускіх. Прычынамі гэтага, відавочна, былі: большая гусьціна люднасьці земляў беларускіх Маскоўскага гаспадарства, чымся на землях этнаграфічна маскоўскіх або на прасторах новае калянізацыі (дольнае Ўзволжа і інш.); аднолькавасьць псыхікі, бліжшы пераезд, што ўсё стварала большую ахвоту да перасяленьня.

Жадаючых перасяліцца да Беларусі аказалася з Курскае губэрні 141 чалавек, з Пскоўскае 363 чалавекі, з Арлоўскае 84, а іншыя заявілі, што яны баяцца жыць сярод чужога народу. З Калускае губэрні жадаючых перасяліцца ня было. Гэтым парадкам, замест праектаваных на пачатак перасяліць 9 651 мужчынаў, аказалася ахвотных толькі 588. Аўтар прыводзе іншыя прычыны, чаму й гэтая колькасьць не магла быць пераселеная.

Зь беларускіх земляў, забраных Расіяй у XVIII стг., урадова былі званыя беларускімі Віцебская а Магілёўская губэрні, Горадзенская-ж, Віленская а Менская губэрні і акруга Беластоцкая — літоўскімі. Але «ў 1840 г. назоў беларускія й літоўскія губэрні быў забаронены. У цыркуляру Камітэту міністраў з 26 чэрвіня 1840 г. № 542 казалася: «Калі падавалі

Янук Перапечка мае сяньня трыццаць пяць гадоў. Амаль палову зь іх пражыў за межамі бацькаўшчыны. У раньнюю пару апошняй вайны гітлераўскія акупанты выкінулі яго з роднага гнязда й завезьлі на цяжкую працу ў Нямеччыну. Пасля вайны Янук наважыўся шукаць будучыні на чужыне. Не хацеў трапіць у рукі бальшавіцкіх людаловаў, што быццам за скацінай палявалі за людзьмі ў Заходняй Нямеччыне й адсылалі іх пад канвоем у маскоўскае ярамо. Янuku пашанцавала выехаць у Канаду й пасяліцца ў Таронце.

Хлапец ажаніўся зь беларускай дзяўчынай, мае сяньня трое дзетак, уласны дом із усімі выгадамі, новую аўтамашыну, добрую працу на хвабрыцы ды й многа сямроў сярод сваіх і чужых. Бацьце, Янук Перапечка ёсьць веручым у Бога, сумленным і працавітым чалавекам. Ён моцна кахае й сваю бацькаўшчыну, на якую хацеў-бы вярнуцца, ды ня можа, бо яна ў маскоўскай няволі. Пра гэта няволі ў вечную, чужынцамі спрычыненую, галечу Янук добра ведае, а калі-б і забыўся дык лёгка можа прыпомніць ашчупаўшы дзьве некалі паломаныя ў чарзе за хлебам рабрыны.

Янук сяньня будзе дабрабыт сваей сямейкі й глядзіць у будучыню. Пацупцамі зь мінулага неахвотна дзеліцца мо таму, што навокал жывуць сотні й тысячы іншых людзей, якія носяць затоежныя ў сэрцах успаміны зь мінулага кашмара ў маскоўскай няволі. Адзілі нядаўна даволі малаважная але-ж надта характэрная падзея паставіла перад Януком абраз зь мінулага. А было гэта так.

Беларуская калёнія Таронта рыхтавалася да адкрыцця й высвячэння новакупленага Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтру. Рамонтныя працы ў будынку, дзе памяшчалася царква, вялікая заля й бюры арганізацыяў, была закончаная. Заставалася адно ўсё ўпрыгожыць. Янuka папрасілі, каб купіў партрэт канадыйскай каралевы Альжбеты II-й, які трэба было навесіць побач зь беларускай Пагоняй над сцэнай галоўнай залі будынку. Янук працаваў вечарамі й мог днём наведаць крамы, каб зрабіць куплю. Але тут наш гэтаго апынуўся ў тупіку: абышоў паўдзюжыны крамаў, а жаданага партрэта ня мог знайсці. Самыя большыя крамы, дзе вы

можашце знайсці ўсё, што вам толькі ў галаву прыйдзе для штодзённых неабходнасцяў і забаваў, маюць тут багатыя партрэтныя й карцінныя галерэі. Галівудзкіх зорак, папулярных сьпевакоў хоць ты адбаўляй, іншыя-ж завалены рэпрадукцыямі навейшага малярскага мастацтва. Адно, чаго Янук шукаў, нідзе ня мог угледзіць. Страціў поў дня часу і стануў перад загадкай.

— Як гэта вытлумачыць, што нідзе ў вас няма ў продажы каралеўскіх партрэтаў? — пытаўся Перапечка старэйшую й надта ветлівую прадаўшчыцу ў краме.

— Я гэтага не магу вытлумачыць, — адказала жанчына. — Мы мелі іх мінулай вясною, як каралева прыяжджала наведаць Канаду. Звычайна ня трымаем. Людзі, як відаць, носяць любоў да каралевы ў сваіх сэрцах і не жадаюць домамансстраваць яе вонкава. Можна таму й малы попыт.

— Дык дзе-ж дастаць? Парайце, калі ласка. Мне на зарэз патрэбны.

— Папробуйце даведацца ў галоўным гандлёвым бюро.

Янук пазваніў куды яму параіла прадаўшчыца. Адказалі, што ня ведаюць, дзе можна дастаць партрэт каралевы, але раюць папробаваш у газцэ «Дэйлі Стар», што вясною выпусціла іх валькім тыражом, як дадатак да свайго тыднёвіка. Янук пазваніў у адміністрацыю газэты й даведаўся, што там можа дастаць аб'ект такіх даўгіх ягоных пошукаў.

— Прыяжджайце, калі ласка, дастанешце, — адказалі яму.

Януку ня трэба было два разы паўтараць. Ускочыў у сваю новую аўтамашыну й сьпяшыў у цэнтр гораду. Але хутка заўважыў, што зрабіў непрабачальную памылку: мусіў для ашчаднасці часу паехаць трамваем, а ня аўтам. Паўтараміліённы горад, як і ў кажны іншы будні дзень, быў у цэнтры так запруджаны аўтамі, што страціў яшчэ паўгадзіны дарагога часу, пакуль знайшоў месца дзе паставіць сваё аўта. На дадатак яшчэ кілямэтр із гакам давялося пехатой сьпяшыць у адміністрацыю газэты.

Жаданы партрэт далі задарма. Сьмяяліся, калі Янук расказаў ім аб сваіх даўгіх пошуках і прыпадаў, што ён раней жыў пад маскоўскай акупацыяй, дзе ў крамах заўсёды не хапала патрэбнага для штодзённага жыцця, але затое партрэтаў «правадыроў» дык хоць ты грузавымі машынамі вывазі. Янук падзякаваў і пасьпяхіў дамоў, бо ўжо набліжаўся час ісьці на працу.

Роўна й плаўна бегла па асфальце машына й Янук Перапечка сумны і задуманы лёгка маніпуляваў рулём. Чалавек ён быў чуйлівы, і гэтага даволі няважна, але надта-ж вымоўная падзея, да глыбіні скалатнула усю ягоную духоўную істоту. Пры ўспаміне закатаванага ў бальшавіцкім канцлягэры бацькі й бліжэйшых сваякоў, цяперашніх гаротнікаў на тым баку жалезнай заслоны, маладому выгнанніку накапіліся сьлёзы. Прыпадаў беспрасьветную галечу й бясконцыя чэргі перад пустымі бальшавіцкімі крамамі, непасільную працу ў калгасе. Што, як што, але чэргі тыя даліся яму некалі ў знанкі.

У трыццаць дзявятым гадзе, калі польскі акупант Заходняй Беларусі змяніўся маскоўскім, малазьямельны бацька, як і іншыя вясцоўцы, кінуўся на распадзел панскай зямлі. Па некаторым часе чырвоныя крывапіўцы, гонячы неахвотных сялян у калгасы, паадбіралі ад іх

зямлю, а рэшту аблажылі такімі падаткамі, што каб дзень і ноч на іх рабіў — ня даў-бы рады. У хаце ня было нафты, солі, цукру, хлеба, не памянаючы ўжо аб вярпадцы й абутку. Старэйшыя ўпрэгліся ў бальшавіцкі прыгон, а да Янuka, як да наймалодшага, маці гаварыла: — сыноч, не забывайся, што заўтра раніцою мусіш устаць а чацьвертай гадзіне, каб заняць добрае месца ў чарзе. Устанеш пазней, то не дастанеш. А хлеба таго ў нас засталася ўжо макулінка. І ўставаў інак Перапечка з другімі пёўнамі ды польнай сьцэжкай сьпяшыў за шэсьць кілямэтраў у мястэчка, каб хаця-ж аднаму зь першых у чаргу трапіла. То за соляй, то за сямённым алеем, то нафтай, а найчасей за хлебом. І рэдка ўдавалася. Пад час адкрыцця крамы навальваліся старэйшыя й яго малаго ды слабога нека заўсёды набок адпыхалі.

Душныя людзі адзін другога як зьявляюцца, без спагады й зразуменьня. Аднойчы Янuka так прыдавілі да падоўжнай ручкі дзьвярэй, што хлапец самлеў і страціў прытомнасьць. Нешта было трэснула пад правай грудзінаю. Калі ачуняў і адкрыў вочы, першае што заўважыў гэта быў вялікі няпрыветлівы напэцканы на белым палотнішчы твар і пад ім надпіс: «Спасибо товарищу Сталину за счастливую жизнь». Збоку сьцю-

дзёны васенні вечер лапатаў дзьвюма чырвонымі даўгімі ганучамі...

Даўно мінуў той час і сяньня здаваўся дрэнным сном. Януковы рэбры зрасьліся без бальшавіцкай мэдыцынскай апекі. І цяпер, едучы дахаты аўтамашынай, ашчупаў іх Янук пад правай грудзінай, каб быццам упэўніцца, што гэнае далёкае ня было сном. Якое-ж кантраставае параўнаньне вырасла ў уяўленьні Янuka Перапечкі: там на паняволенай бацькаўшчыне прыгоншчына, галечка, духовая няволя, чалавек чалавеку ворагам. Тут на чужыне — поўная вольнасьць, вялікі дабрабыт, чалавек чалавеку сябрам. Там у пустых крамах, перад якімі людзі вечна таўкуцца й душацца ў чэргах, із сцэнаў і куткоў, з кажнага плячу й казёнага будынку пазіраюць на цябе партрэты, бюсты й помнікі тыранаў-душшцеляў. Тут у пераладаваньні дабром крамах Януку не пашанцавала нават жадаванага партрэта купіць. Удзячныя за дабрабыт вольныя людзі любоў у сэрцах да каралевы носяць.

— Што сяньня было з пошты? — спытаў Янук жонку, вярнуўшыся дахаты.

— Нічога важнага. А вось, — падсунула яна шэра-мышыная колеру пісьмо з усходня-бэрлінскай пячаткай, — ізноў нас вяртацца на радзіму просіць.

— Нячысьцікі! — прашыпеў злосна Перапечка, і, плонуўшы на канвэрт, выкінуў яго ў сьметнік.

Міхась Козыр

Гістарычныя паралелі

(Заканчэньне зь 1-ай бач.)

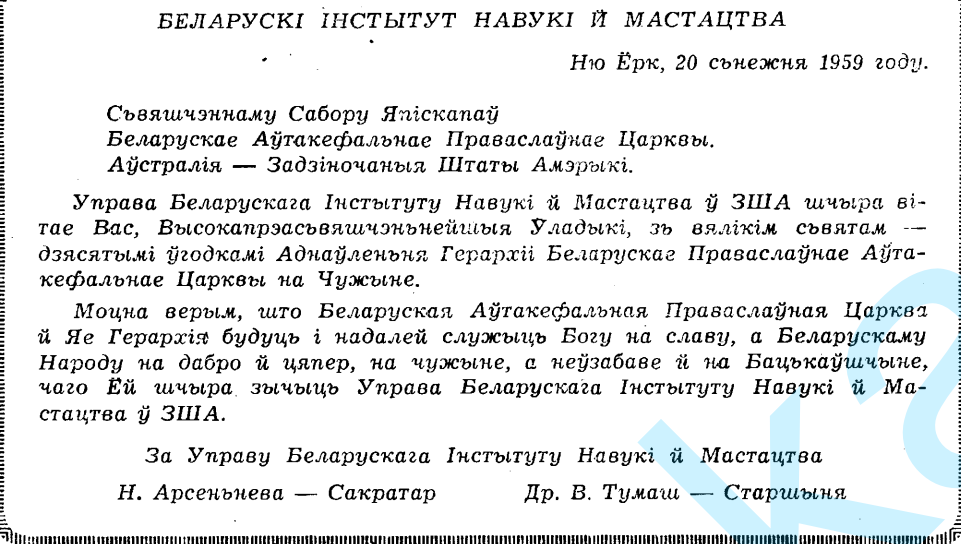
Другі савецкі фільм, які цяперака ідзець у Нью-Ёрку, — гэта «Паэма аб моры», пастаноўка таленавітага ўкраінскага драматурга (а не «драматорка» — ад слова торкаць) А. Даўжэнка. Гэта ўжо не гістарычны фальсyfікат, падобна пастаноўкам Айзэнштайна, і не гістарычныя схэмы, — гэта твор з праўдзівым гучаньнем, або, калі хочаць, фальсyfікат, ды няўдалы, паколькі й тут ёсьць спроба паказаць пафас будучніцтва. Але гэты на фоне безрадаснага калгаснага жыцця тучыць якраз хвалёшыва, а тыя мыйсцы, дзе вясмьейваецца староё й адстае, гучаць праўдзіва й бадзёра.

Фільм адчыняецца кадрам, як калгасная моладзь зь песьнямі пакідае калгас, выкарыстаўшы магчымасьць паехаць на будаўніцтва ў Кахоўку. Застаюцца толькі старыя, якія ня хочуць пакінуць сваіх хат навет перад пагрозай быць затопленымі. «Калі і ўтопімся, дык за тое дома», гучыць рэпліка. З гэтага відаць, якое беспрасьветнае існае жыцьцё! Гэта, пасутнаска, бунт супроць улады, за які пры Сталіне была-б сьвёрта з твару зямлі цэлая вобласць. Дырэктывай партыі, іх прыхалі ўмаўляць **генэральныя дактары, акадэмікі й міністры, выхадцы з Кахоўкі**. І вось, на гэтым і пабудаваны канфлікт. Народ кіліць з сваіх «заслужаных» аднавяскоўцаў, якія тут зьяўляюцца лішнімі. «У вас халадзільнікі, замест сэрцаў, у грудзёх!» — сьпялліца рэплікі.

Факт выкарыстаньня, ў мэтах кінамагарафічных, падобнага канфлікту заслугоўвае асаблівае ўвагі. Ці ня ёсьць тут наступная гістарычная паралель? Хрушчову, напэўна, дакладна ведама, чым дыша народ у дачыненні да насаджанай Сталінам апырччыны, якая стаіць зь бізюном нам ім (над народам) і гамае разьвіццё жыцця на аснове выяўленьня творчых магчымасьцяў кажнае чалавечэ адзінкі. Мусіць-жа быць некалі ёй канец! Ці справа будзе йсьці далей, да поўнай катастрофы? Такая гістарычная паралель сяньня ня ёсьць абсалютна неапраўданай. У гэтым выпадку, наш, беларускі народ, бяспрэчна толькі-б выйграў.

Заслугоўвае на ўвагу й спосаб апраўданьня зататленьня Кахоўкі ў той вэрсьі, які ён падаецца ў «Паэме аб моры». «— Пустэча сунецца на Зьўропу — мусім бараніцца і бараніць». (Рэпліка аднаго з вядучых персанажаў фільму). Гэтым, як-бы, падкрэсьліваецца памылковасьць сталінскае пахопнае індустрыялізацыі, калі былі безагледна панішчаны лясы, асабліва на Беларусі і на поўначы, што прывяло да абмяленьня рэкаў, выветрываньня плённаносных глеб на Украіне, зьмену клімату, а гэтым самым і зьніжэньня ўраджайнасьці ў аб'ёме ўсяго СССР. Гэта яшчэ больш умацоўвае думку аб магчымасьці новых гістарычных паралеляў.

М. Самасевіч

БЕЛАРУСКІ ІНСТЫТУТ НАВУКІ І МАСТАЦТВА

Нью Ёрк, 20 сьнежня 1959 году.

Сьвяшчэннаму Сабору Ўліскапаў Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы. Аўстралія — Задзіночаныя Штаты Амэрыкі.

Управа Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва ў ЗША шчыра вітае Вас, Высокапраэсвятшчэннейшыя Уладыкі, зь вялікім сьвятам — дзясятымі ўгодкамі Адаўленьня Герархі Беларускае Праваслаўнае Аўтакефальнае Царквы на Чужыне.

Моцна верым, што Беларуская Аўтакефальная Праваслаўная Царква й Яе Герархія будуць і надалей служыць Богу на славу, а Беларускаму Народу на добро й цяпер, на чужыне, а нейзабаве й на Бацькаўшчыне, чаго Ёй шчыра зьчыць Управа Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва ў ЗША.

За Управу Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва

Н. Арсеньнева — Сакратар

Др. В. Тумаш — Старшыня

да найвышшага подпісу ўказ, у **кагорым былі менаваныя губ. беларускія й літоўскія з гэтымі назовамі, гаспадар імператар закасаваў назоў беларускіх і літоўскіх, загадаў перапісаць указ ізь менаванымі губэрнямі кажнай асобна — Віцебскай, Магілёўскай, Горадзенскай а Віленскай; пры гэтым быў скарочны найвышшы загад: «Правіла гэтае дзяржаць і наперад, ніколі накіх ня пішучы, як кажную губэрню асобна» (Ленінгр. аддзел Цэнтр. арх. Камітэт дзеля зах. губ.)» б. 16, вынаска).**

II

А. ЦЬВІКЕВІЧ: «ЗАПАДНО-РУССКАЯ» ШКОЛА І ЯЕ ПРАДСТАЎНІКІ

(Польмя, 1927 г. № 8, б. 101—120; 1928 г. № 1, б. 117—139, № 2, б. 132—158, № 3, 120—141, № 4, б. 113—145, № 7, б. 131—143).

У першым разьдзеле свае працы аўтар найперш даець азначэньне «западно-русской» школы. «Пад гэтым назовам — кажа аўтар — мы разумеем цэлы сыця асобаў — **палітычных, грамадзкіх, навуковых і наагул культурных**, — якія паставілі сваёй мэтай давесці, што Беларусь ёсьць не апырчоным краем, із сваёй гістарычнай напыянальнай прыродаю, але што яна ёсьць заходняй часткай адзінае Расіі» (101).

«Западно-руссизм» бярэць пачатак із часу Кацярыны II, каторая імкнулася, каб паміж Беларусай і Расіяй «исчезла грань инородия» і каб Беларусы сталіся «русскими» душою й сэрцам (там-жа). Наступным этапам русыфікацыі й развою «западно-руссизму» была пара Міколы I і красаваньня свайго даходзе ён за Мураўёва.

«Адным із найзырчэйшых а найстанаўчэйшых выдўленьняў «западно-русской» школы была дзейнасьць **часопісу 60—70 год мінулага стагодзьдзя «Вестника Западной России**», кіраванага ведамым у сваім часе К. Гаворскім». Адлі аўтар характарызуе Гаворскага і ягоны часопіс: «К. Гаворскаму абавязана Беларусь найагіднейшым тыпам «западно-русского че-

ловека», у якім, як у фокусе, адбіліся найцімнейшыя рысы панаваньня ў Беларусі старога рэжыму» (104).

Далей аўтар характарызуе пару 50-х і 60-х год (108—110) і непераборлівае ходаньне Гаворскага з украінафільствам (111—118).

«Не зважаючы на поўную салідарнасьць «Вестника» (Гаворскага) з новымі (русыфікацыйнымі) паглядамі (рас. ўраду) на ўкраінафільства, не зважаючы на адданую службу яго інтарэсам «православия и русской народности», — палажэньне «Вестника» з дня на дзень горшала. Яго мала хто чытаў, падпіснікі, спачатку даволі чысьленыя, пакрысе адыходзілі ад яго, і тыраж ягоны падаў. Дрэнна было з матар'яльнага боку і, што асабліва дзіўна, ня лепш было з папулярнасьцю, — навет у тых колах урадніцкіх а духоўных, дзе ён павінен быў быць прызнаным аўтарытэтам» (119). Выратаваў Гаворскага Мураўёў, гукнуўшы яго да Вільні, куды ён і пераехаў зь Кіева ў 1864 г.

У другім разьдзеле — «Гаворскі і «Вестник» Западной России» ў Вільні (надрукаваны ў № 1 «Польмя» 1928 г.) — свае працы аўтар падаець прычыны гукненьня Мураўёвам Гаворскага да Вільні — патрэбны быў дзеля абрусеньня Беларусі (117—118), паказуе культурны стан Беларусі перад паўстаньнем 1863 г. і зараз пасьле паўстаньня (119—123). Адлі ён у гэтым і ў наступным разьдзеле (надрукаваным у № 2 «Польмя» 1928 г.) разглядае дзейнасьць Гаворскага зь ягоным «Вестником Западной России» ў Вільні ад 1864—1871 г. Дзеля таго, што гэтая дзейнасьць служыла заданьню русыфікацыі Беларусі, аўтар мусіць закрануць таксама русыфікацыю за генэраг-губарнатарства Мураўёва, ягонага гр. Баранова.

«Зь першых дзён выданьня (у Вільні) «Вестник» заняў становішча «казённой рэгіліі», якая цалком была пад загадам ген-губарнатарскай канцылярыі і пад загадам епархіяльнага кіраўніцтва Язэпа Сямашкі. Разам із тым ён павінен быў гуляць пры Мураўёву ролю таго грамадзкага галасу, быць выразам тае грамадзкае апініі, безь якое ўсямоцны адміністра-тар ня мог абыйсціся, дарма што меў маральнае падзьдзяржаньне патрыятычнае Масквы» (126).

Гаворскі ходзецца супроці ўжываньня беларускае мовы ў школах і царкоўных казанях, у тым ліку каталіцкіх, наагул

усюды, з выняткам у сялянскім жыццю, дый сяляне — ён спадзяецца — навуцацца з часам парасійску і забудуцца сваю мову (130). Як і расійская адміністрацыя ў Беларусі, «Вестник» даводзіў, што «Народныя школы ёсьць у Заходнім краю наймагчэйшым і найспыняйшым (найудачнейшым) сярэдам да яго абрусеньня». «Можна й павінна прызнаць, што цесны зьвязак і грунтоўнае зьліццё туташняга народу з народам вялікарускім гатуецца ў нас тут галоўна пераз сыстэму народнае асьветы», пісаў «Вестник» (133). Побач із гэтым на бачынах «Вестника» ішла прапаганда, што асьвета шкодна «ни-зшим» сословиям» (№ 2, 155).

Калі ў расійскага ўраду зьявіўся праект адчыніць у Вільні расійскую праваслаўную духоўную акадэмію, то Гаворскі выступіў супраць гэтага. Ён пісаў: «згрупаваньне ў гэтай акадэміі студэнтаў із заходня-рускіх губэрняў, у тым ліку былых вуліцкіх сьмінараў, шкодна адбілася на іх узгадаваньню ў сэнсе сучаснага ачышчэньня расійскае мовы ад мясцовых правіцьялізмаў і беларускага акцэнта, ад чаго яны, будучы туташнімі ўрадзімцамі, ня могуць пазбавіцца ў мясцовых сьмінарах. Калі пазбавіць іх сувязі із студэнтамі — урадзімцамі вялікарускіх губэрняў, яны ня здолеюць працягца «истинно-русским духом», расійскім праваслаўем і расійскім звычаімі» (136). І Гаворскі перамог: акадэмія ня была адчынена.

«Вестник Западной России» «сьведама быўтаў рэлігію з нацыянальнасьцю, наўмысьля ставіў знак роўнасьці паміж праваслаўем і «русской народностью». Як ня было яму воіках праваслаўя Расіі, так ня было яму Беларуса-каталіка» (134).

Загады а мерапрыемстваў Мураўёва аб прызначэньню да Беларусі, пасьля паўстаньня, расійскіх ураднікаў таксама сустрэлі з боку «Вестника Западной России» поўнае падзьдзяржаньне. «Трэба знаначыць, кажа аўтар, што заклікі, каторыя пісаў Мураўёў а Карнілаў (куратар Віленскае школынае акругі) да расійскага грамадства «прысьці з памогаю Заходня-рускамо краю» — сустракаліся гэтым грамадзтвам вельмі сьцюдзена. «Дарма што былі пазнаньні й выклікі куратарамі і пераз газэты, даўгі час не зьяўляліся ахвотнікі займаць месцы ў Заходнім краю», наракае Карнілаў.

Далей будзе

Зь беларускага жыцця

Весткі з жыцця Беларусі ў Канадзе

БЕЛАРУСКІЯ РАДЫЯПРАГРАМЫ

Дзякуючы старанням сп-ра Антона Маркевіча 27-га снежня мінулага году слухачы з Таронта й ваколіцаў пачулі першую паўгадзінную радыяперадачу із станцыі СГВО ў Оўквіл (15 міль ад Таронта). На яе склаліся беларускія песні з кружэлак, паясьненні й дробныя абвесткі. Сп-р Маркевіч запэўніў нас, што радыяперадачы будуць цяпер кажнае нядзелі а гадз. 7-й вечарам. У інтэрэсах канадзкіх Беларусіў ёсць падтрыманьне гэтага важнага пачыну фінансавымі даткамі й абвесткамі.

ЯПСКАП АПАНАС У ТАРОНЦЕ

22-га лістапада мінулага году, як ужо нашым чытачом ведама, Уладыка Васіль наведваў Таронта для высьвятленьня Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтру. Присутнічала многа народа з Таронта й ваколіцаў, мэр гораду сп-р Філіпс і паслы фэдэральных ды правінцыяльных уладаў ды іншыя высокія госьці афіцыйна віталі беларускае грамадзтва, жадаючы ім яшчэ большых посьпехаў чым дагэтуль.

Разьвіццё й рост Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы на чужыне некаму надта-ж калоў і коліць. А каму дык і дагдвацца ня трэба. Мінула тры нядзелі пасля прыезду сюды Уладыкі Васіля і ў Таронта зьявіліся, калі так можна сказаць, «вещественные доказательства» каму гэта коліць і баліць. Япскап Расейскае Зарубежнае Царквы Апанас і прат. М. Лапіцкі—ведамы беларускаму грамадзтву аж занадта добра з ранейшага расколываньня й раскулачваньня.

Япскап Апанас прыехаў сюды ў суправодзе а. М. Лапіцкага зараз пасля распачатка а. Ньё Ерку 18 кастрычніка м. г. сабору Расейскае Зарубежнае Царквы. Відаць за наказу сабору ён атрымаў заданьне. Што на дапамогу прыгроз Лапіцкага, дык гэта таксама лягічна. І што прыехалі абое амаль тайком, бязь ніякае рэкламы, у Таронта да вернікаў царквы Сьв. Эўфрасіньні Полацкай на Доўжкорт вуліцы, царквы, якая належыць да грэцкай юрысдыкцыі й дзе служыць ведамы ўкраінскі антыаўтакефалісты Сагайдакіўскі — гэта таксама больш чым лягічна. Калішні «шлях з Варагаў у Грэкі» відаць ёсць двухірунковы. Цяпер пачынаюць з «Грэкаў у Варагі». Усе кампаненты загадкі (калі для каго гэта ёсць загадка) укладаюцца ў добра пасуючую цэласць, калі прыгадаем яшчэ што да паракхіі Сагайдакіўскага належыць ведамы «слуга Вожы» Сяргей Хмара.

Была сьв. Літургія, былі казаньні й былі падмацаваўчыя паседжаньні. Яп. Апанас рэкамендаваў і хваліў Сагайдакіўскага, а. Лапіцкі суліў ранейшага апякуна праваслаўных Беларусіў, дэ-зэртыра з БАПЦ у расейскае зарубеж-

жа. Ня было афіцыйнага прыняцьця ані прадстаўнікоў ад мясцовых уладаў. Ня было чым хваліцца. Тая групка зьведзеных з дарогі Беларусіў (а між імі цімала добрых і шчырых людзей і вернікаў!) прыглядалася й прыслухоўвалася. І відаць, што Бог абраў гэты круты шлях, каб адкрыць шматлікім зь іх вочы. Яны некалі рабілі, куплялі царкву, будавалі з адкрытымі вачмі й выбралі памылковую сьцежку. Сягоньня сам Бог пры дапамозе хвальшых прарокаў паказвае ім шлях. Надзеямся, што скарыстаюць.

ШКОЛА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Пасля сканчэньня рамонту й адкрыцьця Беларускага Цэнтру ў Таронце распачаліся зноў заняткі школьні для дзяцей. Лекцыі зь беларусаведы й рэлігіі адбываюцца кажнае сыботы, пачатак а гадз. 2-й. Прасім бацькоў прысылаць дзяцей.

М. К-р

★

АГУЛЬНЫ СХОД АДДЗЕЛУ ЗБМА — С.-РЫВЭР — НЬЮ БРАНСВІК

У сыботу 12-га снежня 1959 г. адбыўся чарговы агульны сход сяброў Згуртаваньня Беларускае Моладзі ў Амэрыцы (ЗБМА), Аддзелу С.-Рывэр — Нью БрансвІк. Кіраўнічка Аддзелу сяброўка Аліна Лосік адкрыла сход і прывітала ўсіх прысутных. У Прэзыдыюм сходу былі выбраныя: — сяброўка Галіна Русак — старшынём, сябра А. Кароль — сакратаром. Пасля гэтага Сход Моладзі віталі:

— Сп. А. Стагановіч — ад Сэктару Рады БНР, сп. Ф. Родзька — ад Беларускае Паракхвіяльнае Школы, сп. П. Кажура — ад Царкоўнае Рады Прыходу Жыровіцкае Божае Маці, сп. С. Гутырчык — ад мясцовага Аддзелу БАЗА, сп. А. Кароль — ад Беларуска-Амэрыканскага Акадэміцкага Таварыства.

Пасля выслушання справаздачаў, на прапанову Кантрольнае Камісіі й Прэзыдыюму Сходу, аднагалосна вынесенае абсалютарыюм з падзякай уступуючаму Ўраду Аддзелу ЗБМА. У выніку галасаваньня, у новую Ўправу Аддзелу былі выбраныя:

— Аліна Лосік — кіраўнічка Аддзелу, Аня Стома — сакратар, Надзя Хмялеўская — скарбнік, Гэрда Кабушка і Міхась Караневскі — сябры Ўправы; П. М-скі, В. Стома і Галіна Русак — Кантрольнае Камісія.

На Сходзе Моладзі дыскатувалася справа сяброўства й быў уложаны плян працы на бліжэйшую будучыню. Трэба спадзявацца, што новая Ўправа Аддзелу ЗБМА належна выканае свой абавязак і пастараецца пашырыць дзейнасьць Аддзелу сярод тутэйшае моладзі. Старэйшыя таксама із свайго боку пастараюцца дапамагчы малодшым, каб супольны-

ні сіламі працаваць для добра беларускага грамадзтва.

Агульны Сход Аддзелу закончыўся адсяляваньнем Беларускага Нацыянальнага Гімну.

А. К-ль

★

КАЛЯДНЫ ВЕЧАР ДЛЯ БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ У ЛЭС АНДЖЭЛЭС

У нядзелю 27-га снежня 1959 году ініцыятыўнай групай жанчын быў зарганізаваны ў Лёс Анджэлес калядны вечар для беларускіх дзяцей, на якім апрача бацькоў, былі й госьці.

Сьпяваньне калядак групай і солёкаля ялінкі адразу стварыла ўва ўсіх радасны сьвятлоны настрой. Пасля адбываліся дзіцячыя гульні. Аказалася, што дарослыя ня менш за дзяцей нецерпляліва чакалі найважнейшага мамэнту — зьяўленьня Дзёда Мароза. Дзеля таго, усе моцна ўцешыліся, калі пачыталі Дзёда Мароза (у вых. С. Найдзюка). Дзеткі, атрымуючы падарункі, запайнялі Дзёда Мароза, што яны слухаюць і будуць слухаць сваіх бацькоў. Кажнае дзіцё, на просьбу Дзёда Мароза, старалася пахваліцца сваімі ўменнямі. Найлепш адзначыліся сваімі доклімацыямі сёстры Нюся й Ірэна Стус і Сабіна Канановіч. Верш Сабіны быў адумыва слова прасьвечаны беларускаму Дзёду Марозу з просьбаю да яго больш расказаць аб Беларусі.

На разьвітаньне Дзед Мароз атрымаў нямала добрых пажаданьняў і для ўсіх іншых беларускіх дзетак.

За супольнай вясёрай было прасьпявана яшчэ й шмат народных ды нацыянальных беларускіх песняў.

Вечар прайшоў удаа і даў шмат задавальненьня прысутным, а дзеці доўга ўспаміналі Дзёда Мароза.

Прысутны

БЕЛАРУСЫ ТАРОНТА, ГАМІЛЬ-
ТОНУ, АШАВЫ, ЛЭНДАНУ
І ВАКОЛІЦАЎ!
КАЖНАЕ НЯДЗЕЛІ А ГАДЗ. 7-Й
ВЕЧАРАМ СЛУХАЙЦЕ
БЕЛАРУСКІЯ
РАДЫЯПРАГРАМЫ
З РАДЫЯСТАНЦЫ СНВО
У OAKVILLE, ONT.
НА ХВАЛЯХ 1250
ПАДТРЫМОЎВАЙЦЕ ІХ
АВВЕСТКАМІ
Пішыце на адрас:
127 Dovercourt Rd, Toronto 3, Ont.

УВАГА! БЕЛАРУСЫ З КАНАДЫ!

Усе залегласці за газету ад гэтага часу просіцца рэгуляваць у нашага прадстаўніка сп-ра К. Акулы з Таронта, а не перасылаць беспасярэдня ў адміністрацыю. Залёгаючых з падпісной аплатай просіцца парушэньня выраўняць даўгі.

Адміністрацыя «Бацькаўшчыны»

Ушанавалі памяць братаў Луцкевічаў!

Беларускі Амэрыканскі Зьвяз (не мяшаць зь Беларуска-Амэрыканскім Задзіночаньнем) ладзіў 20 снежня 1959 г. урачыстую акадэмію для ўшанаваньня памяці беларускіх палітычна-грамадзкіх дзеячоў, братаў Івана й Антона Луцкевічаў з нагоды 40-ой і 20-ай гадавіны іхнае сьмерці.

Акадэмію адчыніў др. М. Шчорс, старшыня БАЗ, даючы кароткую, але дакладную характарыстыку сьветлых постацяў братаў Луцкевічаў. Было-б вельмі пажадана, калі-б др. Шчорс свае інфармацыі крыху пашырыў ды на гэты і закрыў акадэмію. На жаль, ён перадаў голас д-ру Янку Станкевічу, які таксама меў за заданьне зрабіць «чытань» на тэму юбілейнага дня. Але дакладчык, замест гаварыць аб дзейнасьці Івана й Антона Луцкевічаў, якую яны выканалі ў беларускім нацыянальна-адражэнскім руху ды даць агульны агляд падзеяў у Беларусі ў часы, калі жылі й дзейнічалі братаў Луцкевічы, асноўны час прыдзяліў раскрываньню памылак і фактаў адыходу ад нашае нацыянальна-вызвольнае лініі многіх іншых беларускіх дзеячоў.

25-ЫЯ ЎГОДКІ ДУШПАСТЫРСКАЙ ПРАЦЫ МІТР. А. М. ЛАПЦКАГА

У дзень амэрыканскага сьвята Ўдзянасьці — 26-га лістапада 1959 г. Беларусы С.-Рывэру й ваколіцы адзначалі 25-ыя ўгодкі сьвятарскае працы Мітр. Прат. а. М. Лапіцкага. Дзеля сьвяткаваньня юбілею быў створаны асобны Грамадзкі Камітэт з 7-мі асобаў, які заняўся ладжаньнем юбілейнае ўрачыстасьці. Раніцаю ў Царкве Сьвятое Эўфрасіньні Полацкай быў асуджаны Малёбен Ігуменам а. Юльянам Троіцкім, а пасля паўдня, у залі Шакаў у С.-Рывэры, распачаўся банкет.

Юбіляра напачатку прывітаў царкоўны стараста сп. Хв. Высоцкі, а Протадыякан а. С. Коўш — расказаў пра дасюленні прайдзёных шлях Айца Мікалая, адзначаючы яго, як шлях беларускага сьвятара й беларускага дзеяча.

Акрамя вусных прывітаньняў, Мітр. Прат. а. Мікалай атрымаў шмат пісьмовых прывітаньняў.

Пасля банкету былі агульныя танцы, якія трывалі да позняй ночы. Банкет прайшоў у вельмі мілай і сяброўскай атмасфэры. Чысты даход — каля 200.00 дал. прызначаны на дапамогу найбольш паграбуючым у Эўропе й на калядныя падаркі для нашых наймалодшых.

А. Кароль

БЕЛАРУСЫ ТАРОНТА Й ВАКОЛІЦАЎ!

Ад даўжэйшага часу настала ў нас патрэба беларускіх нядзельных радыяпраграмаў. Вядліся намаганьні атрымаць на каторай-небудзь радыястанцыі часу, што толькі надаўна ўдалося асгнунь. Гэтак ад нядзелі 27-га снежня 1959 г., гадз. 7-й вечара пачаліся беларускія радыяперадачы. Цяпер будзе чужь іх рэгулярна кажнае нядзелі ў тым самым часе на працягу паўгадзіны.

Беларускае грамадзтва заклікаецца падтрымаць духова і перадусім матар'яльна гэты так важны пачын, шукаючы спонсараў ды даючы розныя абвесткі, бізнэсовыя рэклямы, павіншаваньні з нагоды ўрадзінаў ці імянінаў, хрысьцінаў, шлюбав і інш.

Прасім таксама падтрымоўваць усеіх тых, што пагодзіцца быць спонсарамі радыяперадачаў, купляючы ў іх тавары, пры гэтым зазначаючы, што гэта робіцца з удзячнасьці за спонсарства.

Калі мы ўсе адпаведна выкажам нашае зацікаўленьне то напэўна радыяперадачы будуць існаваць стала й прынясуць немалую карысьць. Павядомце аб гэтым абавязкова ўсіх вашых сяброў і знаёмых! Слухайце кажнае нядзелі а 7 гадз. вечарам радыястанцыю СНВО на хвалі 1250 з Оўквіл.

Ува ўсіх справах, зьвязаных з радыяперадачамі й абвесткамі просіцца зьвяртацца на наступны адрас:

Byelorussian Radio Program

„Song of Byelorussia“

127 Dovercourt Rd, Toronto 3, Ont.

УВАГА, ПАПІШНІЧЫКІ ЗНА, УВАГА!

Просіцца нашых паважаных Папішчыкаў у Задзіночаных Штатах Амэрыкі, якія атрымуюць газету беспасярэдня з Адміністрацыі, усе залегласці рэгуляваць у нашага прадстаўніка сп. Б. Даніловіча. Ягоны адрас наступны:

Mr. B. Danilovich

303 Howard St.,

New Brunswick, N. q.

Тым больш гэтая просьба ськіроўваецца да тых, хто газету атрымывае праз сп. Б. Даніловіча.

Адміністрацыя «Бацькаўшчыны»

На першы агонь папаў Склот за падаваньне няправільных фактаў у сваім артыкуле «Знахар Адраджэньня», надрукаваны ў «Бацькаўшчыне» (№ 18-20 за 1954 год), які дастаў у дакладчыка мянушку «абмыльнага», наступным аб'ектам быў Васіль Захарка, які, на думку дакладчыка, папоўніў асноўны ўхіл, калі будучы міністрам фінансаў БНР, выплаціў зароботную плату сябром Рады без пастановы ўраду БНР. Выглядала, што гэта, аднак, ня было-б такім вялікім ухілам, калі-б ён выплаціў усім, а ня толькі сваім палітычным прыхільнікам. Далей Крычэўскаму было закінута тое, што ён без патрэбы вызміг-раваў зь Беларусі, бо ў той час людзі былі вельмі патрэбныя на бацькаўшчыне. Але найцяжэйшым ухілам Крычэўскага было, паводля дакладчыка, тое, што ён залажыў дынастыю прэзыдэнтаў Рады БНР на эміграцыі. Тутака на-соўваецца пытаньне, ці др. Я. Станкевіч таксама не зрабіў памылкі, эмігруючы ў 1944 годзе зь Беларусі, бо ад таго часу сытуацыя зусім не палепшылася, калі, як і тады, людзі калібру д-ра Я. Станкевіча патрэбныя на бацькаўшчыне. У дакладзе ня быў памінуты й «гаспадар» Р. Астроўскі, але без канкрэтнага закіду, бо, відаць, цяперашняе палажэньне не дазваляла гаварыць таго, што ён гаварыў раней.

Рэфэрэт быў закончаны сьцьверджаньнем, што ня толькі братаў Луцкевічы, але й усе іншыя, што дзеілі ў той час, стварылі эпоху, якую мы сьняня называем «нашаніўскім адраджэньнем».

А. Груда

ЯГО ВЫСАКАПРААСЬВЯШЧЭНСТВУ ВЫСАКАПРААСЬВЯШЧЭНЬ- НЕЙШАМУ УЛАДЫКУ СЯРГЕЮ

Галаве Сьвяшчэннага Сабору ЯПСКАПАЎ БАПЦАРКВЫ

У 10-ыя ўгодкі гістарычнага акту Адраджэньня Герархіі Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы беларускія жанчыны, зарганізаваныя ў сваю жаночую арганізацыю, гораца вітаюць Дарагіх Нашых Пастыраў: Яго Высакапраасьвяшчэства Уладыку Сяргея і Яго Высакапраасьвяшчэства Уладыку Васіля і ўсёчэснае Духавенства БАПЦАРКВЫ і жадаюць ім здароўя й вытрываласьці ў вадказнай і ахвярнай працы мудрага кіраваньня Беларускай Праваслаўнай Аўтакефальнай Царквой на Чужыне на папеху Ўсемагутнаму і на карысьць нашага Шматпакутнага Народу. Мы, беларускія жанчыны, як і дзесяць год таму, абяцаем і сьняня ўсімі сіламі нашага пачуцьця любіць, шанаваць і падтрымоўваць нашу Сьвятую БАПЦАРКВУ і дзякаваць Ўсвышшаму за Яе, як за найкаштаўнейшы скарб, давераны нам — Беларуска-выгнальнікам.

Зінаіда Станкевіч
Старшыня Жавоцкага Згуртаваньня
(Акруга Нью Ёрк)

НАШЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ

АНГЕЛЬШЧЫНА:

Mr. Aleksander Laszuk, 97 Moore Park Rd., London, S. W. 6.

АЎСТРАЛІЯ:

Mr. A. Vasilenia, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.

Mr. A. Maroz, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.

Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.

Mr. W. Akavity, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.

БРАЗЫЛІЯ:

Mr. C. Cimafiejcyk, Prasa 76, Tiridentes, Curitiba — Parana.

ЗАДЗІНОЧАНЫЯ ШТАТЫ:

Mrs. L. Bielenis, 2042 W. St. Paul Ave., Chicago 47, Ill.

Mr. B. Danilovich, 303 Howard St., New Brunswick, N. J.

Mr. Ul. Duniec, 814 Brayton Ave., Cleveland 13, Ohio.

КАНАДА:

Mr. K. Akula, 57 Riverdale Ave., Toronto, Ont.

ФРАНЦЫЯ:

Union des Travailleurs Biélorussiens en France, 26, rue de Montholon, Paris 9.

Mr. W. Kasztelan, 33 rue Kleber, Mouvoux (Nord).

Беларускі тыднёвік палітыкі, культуры й грамадзкага жыцця.

Выдавец: Уладзімер Бортнік

РЭДАГУЕ КАЛЭГІЯ